

**Załącznik do uchwały
Nr XXXVII/333/2010
Rady Gminy Budzyń
z dnia 26. 10. 2010 r.**

**WÓJT
GMINY BUDZYŃ**

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA
NA LATA 2010 – 2015
DLA
GMINY BUDZYŃ**

Opracowanie:
EKOTOP Roman Sobczyk
64-920 Piła, Wawelska 25/1
tel./fax. 0 603 363 469; 067/215 36 89
e-mail: ekotop@ekotop.eu
web: www.ekotop.eu

Zespół pod kierownictwem
dr inż. Romana Sobczyka

Piła, sierpień 2010 r.

SPIS TREŚCI

I. WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWA OPRACOWANIA	3
2. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE	3
II. KSZTAŁTOWANIE OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE	4
1. CELE EKOLOGICZNE	4
2. PRIORYTETY EKOLOGICZNE	4
3. RODZAJE DZIAŁAŃ I ŚRODKI NIEZBĘDNE DO OSIĄGNIĘCIA ZAMIERZONYCH CELÓW	5
3.1. Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja zagrożenia zdrowia i życia ludzi w miejscach największego zagrożenia dla środowiska w gminie	5
3.2. Racjonalne użytkowanie surowców	5
3.3. Zasoby wodne	8
3.3.1. Jakość wody pitnej	8
3.3.2. Zanieczyszczenie zasobów wodnych	8
3.3.3. Poprawa czystości wód powierzchniowych	11
3.4. Powietrze atmosferyczne	12
3.5. Hałas	13
3.6. Powierzchnia ziemi	15
3.7. Gospodarka odpadami	16
3.7.1. Gospodarka odpadami komunalnymi	16
3.7.2. Gospodarka odpadami przemysłowymi	17
3.7.3. Gospodarka odpadami medycznymi i weterynaryjnymi	18
3.7.4. Gospodarka osadami ściekowymi	19
3.8. Zasoby przyrodnicze	19
3.9. Awarie przemysłowe	20
4. HARMONOGRAM CZASOWO-FINANSOWY REALIZACJI CELÓW W POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTACH ŚRODOWISKA w GMINIE	22
4.1. „Gorące punkty”	22
4.2. Racjonalne użytkowanie surowców - odnawialne zasoby energii	23
4.3. Zasoby wodne	24
4.4. Powietrze atmosferyczne, hałas	26
4.5. Powierzchnia ziemi	28
4.6. Gospodarka odpadami	29
4.7. Zasoby przyrodnicze	31
4.8. Awarie przemysłowe /nzś	32
5. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU	33

I. WPROWADZENIE

1. PODSTAWA OPRACOWANIA

Zgodnie z zapisem ustawy - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 Nr 25 poz. 150 tekst jednolity) zarząd województwa, powiatu i gminy w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza odpowiednio wojewódzkie, powiatowe i gminne programy ochrony środowiska, które następnie są uchwalane przez sejmik województwa, radę powiatu lub radę gminy (art. 17, art. 18) Programy te sporządzane, podobnie jak polityka ekologiczna państwa co 4 lata, powinny określać cele i priorytety ekologiczne, rodzaj i harmonogram działań proekologicznych oraz środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno – ekonomiczne i środki finansowe (art. 14).

Przeprowadzenie aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Budzyń podyktowane jest wprowadzeniem licznych zmian oraz nowych ustaleń zarówno ze strony prawodawstwa Unii Europejskiej jak i prawa polskiego, w tym także powstanie nowych wytycznych zawartych w rządowych programach.

Ustawa Prawo ochrony środowiska stawia wymagania zarówno w odniesieniu do polityki ekologicznej państwa, jak i programów ochrony środowiska przygotowywanych dla potrzeb województw, powiatów i gmin.

2. MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Przy opracowywaniu niniejszej aktualizacji POŚ wykorzystano następujące materiały i dane:

- Informacje i dokumentacje uzyskane od zlecniodawcy
- Obowiązujące akty prawne dotyczące ochrony środowiska
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007–2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014
- Wytyczne do sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym
- Wielkopolski Regionalny Program Operacyjny na lata 2007- 2013
- Program Ochrony Środowiska dla Gminy Budzyń na lata 2004-2011 opracowanie: Zespół pod kierownictwem dr inż. Romana Sobczyka, kwiecień 2004
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Chodzieskiego na lata 2004-2011 opracowanie: Zespół pod kierownictwem dr inż. Romana Sobczyka, listopad 2003
- Raport z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Chodzieskiego na lata 2004-2006 opracowanie: Zespół pod kierownictwem dr inż. Romana Sobczyka
- Strategia Rozwoju Gminy Budzyń 2007- 2013 r.

II. KSZTAŁTOWANIE OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE

1. CELE EKOLOGICZNE

Podniesienie poziomu ochrony środowiska w gminie jest jednym z elementów strategii rozwoju powiatu wynikającym z Powiatowego Programu Ochrony Środowiska. Kierując się wytycznymi określonymi w opracowaniach wyższego szczebla a przede wszystkim Powiatowym Programie Ochrony Środowiska wymieniono cele niezbędne do osiągnięcia poprawy jakości środowiska w gminie.

- Cel 1** Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja ryzyka dla zdrowia ludzi w miejscach największego oddziaływania na środowisko w skali gminy, w tzw. "gorących punktach".
- Cel 2** Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych.
- Cel 3** Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody, zwiększenie zasobów w zlewniach oraz ochrona przed powodzią.
- Cel 4** Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową, zminimalizowanie uciążliwego hałasu i ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.
- Cel 5** Ochrona powierzchni ziemi, w tym powierzchni biologicznie czynnej i gleb przed degradacją.
- Cel 6** Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu wykorzystania i unieszkodliwiania.
- Cel 7** Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych.
- Cel 8** Ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska oraz sprostanie nowym wyzwaniom, czyli zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.

2. PRIORYTETY EKOLOGICZNE

Ważność i kolejność rozwiązywania problemów ekologicznych określonych jako „priorytety ekologiczne” nie powinna być uzależniona od aspektów politycznych. Nawiązując do nadrzędnego opracowania „Powiatowy Program Ochrony Środowiska” przyjęto następującą gradację realizacji zagadnień:

1. "Gorące punkty".
2. Zasoby wodne.
3. Gospodarka odpadami.
4. Hałas.
5. Racjonalne użytkowanie surowców w zakresie wykorzystania zasobów odnawialnych.
6. Powietrze atmosferyczne.

7. Powierzchnia ziemi w zakresie ochrony gleb użytkowanych rolniczo i zasobów kopalin.
8. Zasoby przyrodnicze.
9. Awaryjne przemysłowe (nadzwyczajne zagrożenie środowiska – NZŚ).

W ramach powyższych priorytetowych zagadnień, w harmonogramie zostały ujęte priorytetowe przedsięwzięcia w skali gminy.

Okres realizacji przedsięwzięć priorytetowych został odpowiednio dostosowany w harmonogramie do rangi przedsięwzięcia.

3. RODZAJE DZIAŁAŃ I ŚRODKI NIEZBĘDNE DO OSIĄGNIĘCIA ZAMIERZONYCH CELÓW

3.1. Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja zagrożenia zdrowia i życia ludzi w miejscach największego zagrożenia dla środowiska w gminie

W Powiatowym Programie Ochrony Środowiska przyjęto, że określenie gorące punkty dotyczyło będzie mogilników środków ochrony roślin.

Kierunkiem działań gminy w celu minimalizacji wpływu na środowisko oraz eliminacji zagrożenia zdrowia i życia ludzi była likwidacja mogilnika w miejscowości Grabówka.

Aktualnie zagadnienie to można pominąć. Mogilnik został zlikwidowany a teren po zlikwidowanym mogilniku zrekultywowany.

3.2. Racjonalne użytkowanie surowców

Celem racjonalnego użytkowania surowców jest wzrost wykorzystania zasobów odnawialnych do produkcji energii, a tym samym zmniejszenie emisji do środowiska związków toksycznych powstających ze spalania paliw.

Zadania i kierunki działań

W związku z przyjętym celem można wymienić następujące kierunki działań:

- a) rozpowszechnienie wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii,

- b) popularyzację wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w sferze rozwiązań technologicznych organizacyjnych i finansowych,
- c) produkcję energii ze źródeł odnawialnych.

Propozycje rozwiązań

Gmina powinna organizować szkolenia poświęcone nowym niekonwencjonalnym źródłom energii – głównie energii odnawialnej, które mogą być w przyszłości źródłami alternatywnymi dla węgla, ropy i gazu. Działania te powinny być prowadzone w oparciu o dostępną literaturę z wykorzystaniem materiałów reklamowych oferowanych przez firmy i organizacje proekologiczne zajmujące się alternatywnymi źródłami energii. Zadaniem gminy powinno być również promowanie firm oferujących rozwiązania proekologiczne oraz technologie energooszczędne. Jednym z działań zmierzających do wyeliminowania energochłonnych i szkodliwych dla środowiska technologii powinna być identyfikacja miejsc powstawania strat energii zwłaszcza elektrycznej, ciepłej i wodnej. Realizacja tego zadania dokonana może być przez zlecenie specjalistycznym jednostkom monitoringu sieci miejskiego ogrzewania, sieci wodociągowej itd., a następnie na opracowaniu harmonogramu działań zmierzającego do eliminowania nieprawidłowości przesyłu i wykorzystania energii.

Gmina może również organizować wyjazdy na targi ekologiczne poświęcone zagadnieniom energetyki niekonwencjonalnej oraz spotkania z organizacjami proekologicznymi.

Spośród proponowanych rozwiązań związanych z produkcją energii alternatywnej należy promować:

- budowę elektrowni wiatrowych,
- budowę kotłowni na biomasę,
- realizację innych niekonwencjonalnych źródeł energii (np. pomp ciepła, baterii słonecznych itp.).

To ostatnie rozwiązanie szczególnie atrakcyjne powinno być dla gospodarstw indywidualnych. Gmina może również organizować wyjazdy na targi ekologiczne poświęcone zagadnieniom energetyki niekonwencjonalnej oraz spotkania z organizacjami proekologicznymi.

Ciekawym rozwiązaniem dla gospodarstw rolnych posiadających znaczne arealy gruntów słabych i nieużytkowanych jest popularyzacja produkcji roślin energetycznych (wierzby energetycznej, ślazuwca pensylwańskiego, topoli itp.).

W tabeli 1 przedstawiono szacunkowe koszty związane produkcją wierzby krzewiastej „Salix Viminalis” tj. założeniem plantacji do wykorzystywania na własny opał.

Założenia do obliczeń:

1. Plantacja będzie liczyć 0,1 ha do 0,5 ha i może być wykorzystana do produkcji sadzonek na odsprzedaż np. sąsiadom ale przede wszystkim na opał do celów własnych
2. Analiza nie uwzględnia przerobu biomasy na zrębki i transportu do zakładu energetycznego - to zadanie dla odrębnej firmy.

3. Analiza uwzględnia zyski z utylizacji na plantacji osadu ściekowego z oczyszczalni ścieków
4. Analiza nie uwzględnia możliwych dotacji proekologicznych i zysku z lokowania środków na rachunku bankowym.
5. Analiza zakłada uprawę na gruntach własnych lub dzierżawionych z możliwością ich zakupu na własność.
6. Przyjęto cenę sprzedaży z pola 1 tony świeżej, nie przerobionej na zrębki biomasy o wilgotności ok.45%, na kwotę 60zł (1 t s.m. = 110 zł)
7. Przyjęto ilości sadzonek uzyskanych z jednego nasadzenia w kolejnych latach: I-szy rok - 8szt.; II-gi rok - 30 szt.; III-ci rok-150 szt.
8. Przyjęto podatek dla Inwestorów w wysokości 19% i 30% , ale dla rolnika nie ma podatku dochodowego - płaci on zryczałtowany podatek rolny

Tabela 1. Szacunkowe koszty produkcji wierzby energetycznej na własne potrzeby w zależności od wielkości plantacji

Lp.	Opis	Wariant			
		A	B	C	D
1	Areal gruntu przeznaczony na plantację w ha	0,1	0,2	0,3	0,5
2	Ilość sadzonek zakupiona w sztukach	200	400	600	1.000
2a	Ilość sadzonek potrzebna do obsadzenia plantacji w całości	4.000	4.000	12.000	20.000
3	Cena sadzonki za 1 sztukę w zł	0,9	0,8	0,8	0,6
4	Koszt zakupu sadzonek w zł	180	320	480	600
6	Przychód z odsprzedaży sadzonek w I roku Średnio 8 sadzonek w cenie 0,08 zł/szt. - wartość w zł	-	-	-	640
7	Prace agrotechniczne w I-szym roku - koszt w zł	-	-	-	-
8	Koszt zbioru sadzonek w zł	-	-	-	-
9	Koszt nasadzenia następnej części plantacji w zł	-	-	-	-
10	Ile lat będzie funkcjonować plantacja	25	25	25	25
11	Koszt likwidacji plantacji w zł	-	-	-	-
12	Prace agrotechniczne w latach następnych - koszt w zł	-	-	-	-
13	Podatek gruntowy od obszaru plantacji na 1 rok w zł	10	20	30	50
14	Oplata za dzierżawę pola w planowanym okresie / 300 zł/ha/rok / w zł	-	-	-	-
14a	Zakup specjalistycznego kombajnu do zbioru biomasy z pola	-	-	-	-
15	Koszt zbioru biomasy z plantacji w ciągu roku w zł	-	-	-	-
16	Ilość sadzonek do sprzedaży w dwóch następnych latach w szt.	-	-	-	-
17	Przychód za sadzonki w dwóch następnych latach / 0,05 zł /sz. /	-	-	-	-
18	Ilość pozyskanej biomasy z plantacji w okresie 22 lat w tonach	88	176	264	440
19	Cena sprzedaży 1 tony biomasy / mokra z pola - wilgotn.ok.45 % / w zł	-	-	-	-
20	Przychód za pozyskaną biomasę z plantacji w planowanym okresie	-	-	-	-
21	Przychód za osady ściekowe w planowanym okresie w zł / 20 zł/ha/rok /	-	-	-	-
22	Bezpłatne paliwo dla potrzeb własnych w tonach na rok	4	8	12	20
23	RAZEM KOSZTY W PLANOWANYM OKRESIE W ZŁ	430	820	1.230	1.850
24	RAZEM PRZYCHODY W PLANOWANYM OKRESIE W ZŁ	-	-	-	640
25	DOCHÓD BRUTTO W PLANOWANYM OKRESIE W ZŁ	-	-	-	-

3.3. Zasoby wodne

Gospodarka zasobami wodnymi gminy należy do najistotniejszych kierunków kształtowania ochrony środowiska. W związku z tym wymienia się tutaj kilka ważnych do osiągnięcia celów.

3.3.1. Jakość wody pitnej

Odpowiednia gospodarka zasobami wodnymi pozwoli na zapewnienie mieszkańcom dobrej jakości wodę do picia.

Zadania i kierunki działań

Zadaniem podstawowym jest wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą w tym eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych (przez branże inne niż np. przemysł spożywczy i farmaceutyczny).

Ponadto jako pożądane działania należy rozpatrzyć:

- sprawną weryfikację pozwoleń wodnoprawnych w oparciu o bilanse wodnogospodarcze zlewni,
- wsparcie finansowe podmiotów gospodarczych realizujących plany racjonalnej gospodarki wodą.

Propozycje szczegółowych rozwiązań

- W gospodarstwach domowych należy stosować rozwiązania wodooszczędne, mierzyć zużycie wody, starać się stosować najlepszą, czystą wodę tylko do picia, przyrządzania posiłków, zmywania i higieny osobistej. Zużyta woda z wanny, natrysków i umywalk może być używana, po dość łatwym przefiltrowaniu, do spłukiwania WC. Wodę niezdatną do picia, deszczówkę, wodę gruntową czy też wodę odzyskaną z przydomowej oczyszczalni ścieków można stosować do podlewania ogrodu.
- Należy wprowadzić system „nagradzania” podmiotów gospodarczych realizujących poprawną gospodarkę wodną. „Nagradzanie” może być formą ulg podatkowych bądź dodatkowych przywilejów uzgodnionych w ramach konkretnej inwestycji.

Przyjmuje się wymienione zadania na okres czasu 2010 - 2015 jako ciągłe. Realizacją zadania będzie obciążone starostwo oraz podmioty gospodarcze. Jako źródło finansowania przewiduje się środki finansowe PFOŚiGW i WFOŚiGW.

3.3.2. Zanieczyszczenie zasobów wodnych

Celem działania jest ograniczenie zanieczyszczenia zasobów wodnych ze źródeł rolniczych.

Zadania i kierunki działań

1. Upowszechnienie wiedzy o rolnictwie ekologicznym.
2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na środowisko gruntowo-wodne poprzez sukcesywne ograniczanie zanieczyszczania obszarowego i punktowego:
 - Inwentaryzacja gospodarstw rolnych pod kątem wyposażenia ich w płyty obornikowe, zbiorniki do gromadzenia gnojówki i gnojowicy.
 - Upowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej poprzez organizację spotkań informacyjnych i wydawanie publikacji.
 - Prowadzenie szkoleń w zakresie racjonalnego dawkowania i przestrzegania agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin.

Realizacja postawionych zadań jest przewidziana dla Wojewódzkiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego, Gminy, Starostwa.

Propozycje szczegółowych rozwiązań

Specjalnie organizowane spotkania, wykłady, czy kluby dyskusyjne nie przynoszą zamierzonych rezultatów. Krąg odbiorców tego typu form edukacyjnych jest bardzo zawężony. Z badań wynika, że na kształtowanie świadomości ekologicznej duży wpływ wywierają media. Dlatego też współpraca z mediami (prasa lokalna, lokalne rozgłośnie radiowe) nie tylko poszerza znacznie krąg edukowanych, ale także przekazuje treści eko - sozologiczne wraz z informacjami o konkretnych działaniach. Szczegółowe rozwiązania dotyczące edukacji mieszkańców tj. formy edukacji przedstawiono w Planie Gospodarki Odpadami.

Działania dla zabezpieczenia wody pitnej w gospodarstwach posiadających własne ujęcia wody

Istotne jest, aby odpowiednio usytuować i zabezpieczyć studnie, szamba, a także zbiorniki ze ściekami gospodarskimi.

Lokalizacja studni:

Studnia powinna zostać zbudowana na terenie wyższym w stosunku do pozostałej powierzchni podwórka. Zapobiegnie to zanieczyszczeniu studni wodami opadowymi i ściekami. Studnię należy usytuować co najmniej:

- 7,5 m od granicy działki,
- 7,5 m od rowu przydrożnego,
- 15 m od budynków inwentarskich i szczelnych silosów, zbiorników,
- 30 m od najbliższego przewodu rozsączającego kanalizacji lokalnej,
- 70 m od nieutwardzonych wybiegów dla zwierząt inwentarskich i lokalnej kanalizacji bez urządzeń biologicznego oczyszczania ścieków.

Lokalizacja zbiorników na nieczystości stałe i płynne:

Działania pomagające ochronić wodę w studniach gospodarczych przed zanieczyszczeniami:

- Odchody zwierzęce i ludzkie oraz wszelkie ścieki muszą być przechowywane w specjalnych zbiornikach.
- Zbiorniki na nieczystości oraz pomieszczenia inwentarskie należy zbudować w odpowiedniej odległości od domostwa oraz studni i granic zagrody wiejskiej,
- Pojemniki na odchody muszą być specjalnie skonstruowane, szczelne i odpowiednio zabezpieczone (za pomocą płyt przykrywających z otworem wejściowym i wentylacyjnym).
- Pojemnik na gnojówkę musi być tak duży, aby starczał na przechowywanie odchodów przez okres co najmniej 6 miesięcy.
- Trzeba oszczędzać wodę używaną do sprzątania pomieszczeń inwentarskich, aby zmniejszyć ilość gnojowicy, która będzie wywożona na pole.
- Odcieki z przym kiszonkowych powinny spływać w silosach do własnych studzienek odciekowych. Następnie należy je wylewać na tych samych polach, z których pochodziły rośliny wykorzystane w kiszonce.

Zbiorniki na nieczystości ciekłe, doły gnilne i osadniki ścieków mogą być stosowane wyłącznie na działkach nie przyłączonych do zewnętrznej sieci kanalizacji. Do usuwania i gromadzenia odchodów zwierzęcych należy przewidzieć inne urządzenia kanalizacyjne i zbiorniki.

- Zbiorniki na nieczystości ciekłe oraz doły ustępów nieskanalizowanych powinny przede wszystkim posiadać szczelne ściany i nieprzepuszczalne dno, powinny być szczelnie przykryte, a przykrycie należy wyposażyć w zamykany otwór do usuwania nieczystości i odpowietrznik wyprowadzony co najmniej 0,5 m ponad poziom terenu.
- Gnojowniki, kompostownie oraz silosy na kiszonki muszą posiadać dno i ściany nieprzepuszczalne, a zbiorniki na gnojówkę lub gnojowicę szczelne przykrycie z odpowietrznikiem.
- Dopuszcza się możliwość budowy zbiorników na gnojówkę lub gnojowicę o pojemności do 50 m³ bez przykrycia pod warunkiem ich usytuowania w odległości co najmniej 30 m od budynków przeznaczonych dla pobytu ludzi i zabezpieczenia ich przed bezpośrednim dostępem.

Czynności codzienne, wykonywane często odruchowo stwarzają znaczne zagrożenie dla środowiska. Minimalizację tego zagrożenia można przeprowadzić stosując niedrogie i proste rozwiązania:

- maszyny należy myć w specjalnych myjniach, które zabezpieczają wodę przed skażeniem. Gdy myjni nie ma to należy myć na polu,
- nawozy przechowywać w oryginalnych opakowaniach, pod zadaszeniem lub w magazynach. Stos opakowań z nawozami nie powinien przekraczać 4 worków,
- nawozy dostarczane luzem powinny być przechowywane na utwardzonym i nieprzepuszczalnym podłożu,
- nie wyrzucać odpadów do lasu, rowów ani do zbiorników wodnych. Prowadzić segregację odpadów na: tworzywa sztuczne, szkło i makulaturę.
- nie wylewać zużytych olejów i smarów do żadnego rodzaju kanalizacji ani na glebę! Zużyte oleje i smary należy przechowywać w osobnych pojemnikach i przekazać je do stacji benzynowej lub Międzygminnego Punktu Selektynego Gromadzenia,

- nie wyrzucać opakowań po środkach ochrony roślin! Opakowanie po środkach ochrony roślin powinny być odbierane przez producenta lub dystrybutora,
- nie składować obornika w przyzmach umieszczonych bezpośrednio na powierzchni gruntu! Obornik powinien być przechowywany na specjalnych szczelnych płytach obornikowych.

3.3.3. Poprawa czystości wód powierzchniowych

Zadania i kierunki działań

Realizacja celu działania, jakim jest poprawa stanu czystości wód powierzchniowych będzie wymagało podjęcia następujących działań:

1. Ujęcie ścieków w systemy kanalizacyjne.
2. Poprawa funkcjonowania istniejących systemów kanalizacyjnych.
3. Redukcja zanieczyszczeń wprowadzanych do wód i do ziemi z sieci kanalizacji deszczowych.
4. Redukcja zanieczyszczeń wprowadzanych do wód i do ziemi z terenów nieujętych w systemy kanalizacyjne.

Propozycje szczegółowych rozwiązań

Zgodnie z wytyczonymi kierunkami działań proponuje się wprowadzenie następujących rozwiązań niezbędnych dla poprawy czystości wód powierzchniowych:

Propozycje szczegółowych rozwiązań

Zgodnie z wytyczonymi kierunkami działań proponuje się wprowadzenie następujących rozwiązań niezbędnych dla poprawy czystości wód powierzchniowych:

Ad.1

Budowa i modernizacja sieci kanalizacyjnej i urządzeń kanalizacyjnych gminy:

1. Uporządkowanie gospodarki ściekowej w miejscowościach: Wyszyny, Grabówka, Proсна, Nowa Wieś Wyszynska

Jednostka realizująca	gmina
Termin realizacji	lata 2010÷2012
Koszt realizacji.....	7 500 mln. zł
2. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej w gminie Budzyń

Jednostka realizująca	gmina
Termin realizacji	lata 2010÷2012
Koszt realizacji.....	2 860 mln. zł

Ad.2

Przeprowadzenie inwentaryzacji istniejących sieci wód opadowych

Jednostka realizująca	gmina
Termin realizacji	lata 2010÷2015
Koszt realizacji.....	30 tys. zł

Ad.3

Opracowanie programu oczyszczania wód opadowych ujętych w systemy kanalizacyjne oraz minimalizacji ich ilości

Jednostka realizującagmina
 Termin realizacjilata 2013÷2015
 Koszt realizacji..... 15 tys. zł

Ad.4

Redukcja zanieczyszczeń wprowadzanych do wód i do ziemi z gospodarstw domowych:

1. Akcje informacyjne, prezentacje rozwiązań stosowanych w indywidualnych systemach unieszkodliwiania i odprowadzania ścieków bytowych.

Jednostka realizująca gmina, producenci i dystrybutorzy instalacji
 Termin realizacjilata 2010÷2015
 Koszt realizacji..... 35 tys. zł

2. Rozpoznanie potrzeb budowy indywidualnych systemów unieszkodliwiania i odprowadzania ścieków bytowych

Jednostka realizującagmina
 Termin realizacjilata 2010÷2015
 Koszt realizacji..... b.d. tys. zł

Należy przede wszystkim wyeliminować środki chemiczne najbardziej szkodliwe dla środowiska. Godne polecenia są proste systemy oczyszczalni przydomowych zwanych korzeniowymi. Nie są one drogie, nie zajmują dużo miejsca, a w ogrodzie stanowią okazję do urozmaicenia roślinności - pojawia się w nim trzcina, pałka wodna, irysy, wierzby.

3.4. Powietrze atmosferyczne

Emisja zanieczyszczeń do powietrza wpływa na stan zdrowia ludności jak również na roślinność oraz zmiany pH gleby i wód powierzchniowych.

Ochrona powietrza wg krajowych przepisów oparta jest na zapobieganiu powstawaniu zanieczyszczeń, ograniczaniu lub eliminowaniu wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających w celu zmniejszenia stężeń do dopuszczalnego poziomu lub utrzymania ich na poziomie dopuszczalnych wielkości.

Zadania i kierunki działań

Jako główne kierunki działań należy przyjąć:

1. Eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła, w tym odnawialne źródła energii (np. wody geotermalne, energia słoneczna,

energia biomasy z lokalnych źródeł – patrz pkt. 3.2. Racjonalne użytkowanie surowców),

2. Zmniejszenie ilości emitowanego do atmosfery azotu.
3. Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. korzystania z proekologicznych nośników energii, unikania spalania odpadów w piecach domowych.

Propozycja rozwiązań

- modernizacja kotłowni węglowych na kotłownie gazowo-olejowe. Emisja zanieczyszczeń z lokalnych kotłowni i palenisk w gospodarstwach domowych zawierała około 25% proc. dwutlenku siarki i 27% proc. pyłów. Ograniczenie tej emisji można uzyskać poprzez zastąpienie węgla gazem lub olejem opałowym.
- ważne także by nie palić w domowych kotłowniach kolorowych gazet, foliowanych kartonów i ozdobnych opakowań, a także by nie spalać opakowań z tworzyw sztucznych i gumy - przedmioty te wydzielają bowiem w czasie spalania rakotwórcze związki chemiczne. Ich palenie (w domu, w lesie, na polu) jest niedopuszczalne, wydzielane związki są bowiem lotne i zatrują nie tylko osobę palącą śmieci, ale również wpływają na znaczne pogorszenie stanu powietrza w ogóle.
- rolnictwo jest dominującym źródłem zanieczyszczenia atmosfery tym związkiem, przewyższa nawet pod tym względem przemysł. Azot rozprasza się do środowiska w formie amoniaku i azotanów, które przedostają się do wód gruntowych i powierzchniowych. Amoniak ulatnia się w czasie niewłaściwego przechowywania i składowania nawozów naturalnych oraz w czasie rozprowadzania ich po polu.
- największe straty amoniaku z nawozów organicznych zachodzą w czasie wywożenia ich na pole i w okresie następnych 12 godzin. Należy więc jak najszybciej wymieszać je z glebą, aby ograniczyć ulatnianie amoniaku. Straty amoniaku można ograniczyć poprzez lepsze wykorzystanie białka podawanego zwierzętom w paszy. Należy dopasować dietę (szczególnie świń) do zapotrzebowania w różnych fazach wzrostu, co może regulować ilość wydzielanego azotu. Stosowanie paszy o niskiej zawartości białka może zmniejszać ilość azotu w odchodach zwierząt i zachować jednocześnie odpowiedni poziom produkcji. Trudniejsze jest zastosowanie diety niskobiałkowej u przeżuwaczy. Można wówczas jedynie zwiększyć w żywieniu udział kiszzonek z kukurydzy.
- przygotowanie materiałów nt. oszczędności energii cieplnej i elektrycznej oraz stosowania proekologicznych nośników energii.

3.5. Hałas

Kierunki działań w zakresie ochrony przed hałasem zostały sformułowane dla następujących zagadnień:

1. Zarządzanie ochroną przed hałasem

Obecnie polityka Unii Europejskiej zmierza w kierunku stworzenia sprawnego systemu gromadzenia informacji o stanie klimatu akustycznego środowiska,

szczególnie w zakresie hałasów komunikacyjnych, zapewnienia spójności i porównywalności metod i wskaźników stosowanych w różnych krajach oraz zwiększenia skuteczności działań, służących ograniczaniu uciążliwości źródeł komunikacyjnych. Duże znaczenie przywiązuje się do poszukiwania nowoczesnych rozwiązań ograniczających emisję hałasów drogowych.

Zgodnie z polityką UE jako jedno z zadań można wymienić: monitoring i planowanie ograniczenia wpływu uciążliwości hałasowej na środowisko.

Proponowane rozwiązanie

Rozwój monitoringu hałasu na terenach szczególnie zagrożonych oraz uwzględnianie możliwości wystąpienia uciążliwości hałasowej przy zmianach planów zagospodarowania przestrzennego (lokalizacja nowych dróg, centrów handlowych, osiedli mieszkaniowych w pobliżu istniejących ciągów komunikacyjnych).

2. Ochrona przed hałasem komunikacyjnym

Ochrona przed hałasem komunikacyjnym ze względu na obszar i liczbę osób objętych oddziaływaniem oraz praktyczne możliwości ograniczenia stanowi najtrudniejszy problem. Osiągnięcie wymaganego poziomu emisji hałasu można osiągnąć stosując różne rozwiązania. Ogólnie według kierunków działania wymienia się następujące z nich:

- eliminowanie ruchu tranzytowego z obszarów o gęstej zabudowie np. przez budowę obwodnic,
- ochrona mieszkańców przed hałasem komunikacyjnym np. poprzez budowę ekranów akustycznych i pasów zwartej zieleni ochronnej w miejscach newralgicznych,
- edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań komunikacyjnych – organizacja akcji dzień bez samochodu.

3. Ochrona przed hałasem przemysłowym

Poziom emisji hałasu ze źródeł przemysłowych jest porównywalny z emisją ze środków transportu, jednak liczba mieszkańców narażona na jego oddziaływanie jest mniejsza.

Kontrola instalacji emitujących nadmierny hałas do środowiska przez służby WIOŚ w znacznej mierze wymusza na zakładach przemysłowych inwestycje w urządzenia ograniczające jego emisję (tłumiki, obudowy dźwiękoszczelne, przenoszenie instalacji do innego obiektu, skrócenie czasu pracy urządzeń). Także często zły klimat akustyczny wokół mniejszych zakładów produkcyjnych i usługowych jest spowodowany nieprawidłową lokalizacją w stosunku do sąsiadujących obiektów. Poprawę klimatu akustycznego w środowisku zakłady te uzyskały przez wymianę hałaśliwych urządzeń na emitujące hałas o mniejszym poziomie, zastosowanie obudów dźwiękochłonnych źródeł hałasu, ekranów akustycznych, tłumików

akustycznych, zwiększenie izolacyjności akustycznej przegród zewnętrznych w budynkach, przebudowę instalacji wentylacyjnych, likwidację części źródeł hałasu, zaprzestanie lub przeniesienie działalności produkcyjnej zakładu do innego obiektu, skrócenie czasu pracy najbardziej hałaśliwych urządzeń lub zmianę ich lokalizacji.

3.6. Powierzchnia ziemi

Główny cel ochrony powierzchni ziemi polega na przeciwdziałaniu degradacji gleb użytkowanych rolniczo pod kątem ochrony przed erozją oraz zanieczyszczeniu gleb środkami ochrony roślin oraz nawozami.

Mówiąc o ochronie gleb użytkowanych rolniczo, należy pokreślić potrzebę masowego upowszechnienia kodeksu dobrych praktyk rolniczych, który precyzuje prawidłowe postępowania w prowadzonej rolniczej działalności produkcyjnej oraz w rozwoju gospodarstw ekologicznych.

Polska odprowadza rocznie do Bałtyku około 200 tys. ton azotu i około 13 tys. ton fosforu. Połowa tych zanieczyszczeń pochodzi z terenów rolniczych. Polska zobowiązała się, że do 2020 roku zmniejszy o 80% ilość zanieczyszczeń spływających do morza. Również regulacje Unii Europejskiej oraz prawo polskie nakładają na rolników dbałość o ochronę terenów wiejskich. Nawozy naturalne mają być przechowywane na nieprzepuszczalnych płytach zabezpieczonych przed przeciekaniem nieczystości do gruntu oraz w szczelnych zbiornikach. Oznacza to konieczność prawidłowego zagospodarowania nawozów naturalnych.

Będąc członkiem Unii Europejskiej, polskie gospodarstwa będą musiały mieć płyty obornikowe oraz zbiorniki na gnojówkę i gnojownicę. Jest to jeden z niezbędnych warunków ubiegania się o unijne dopłaty do produkcji rolnej.

Zadania i kierunki działań

1. Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej – propagowanie proekologicznych zasad gospodarki rolnej systematycznie zmniejszającej negatywny wpływ na środowisko poprzez organizowanie szkoleń, publikację ulotek, broszur.
2. Zalesianie gruntów marginalnych, nieprzydatnych do produkcji rolniczej – wsparcie finansowe właścicieli gruntów przeznaczonych do zalesienia.
3. Zminimalizowanie powierzchni gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych, która będzie wyłączona z produkcji i przeznaczona na inne cele.
4. Ochrona i wprowadzanie zadrzewień i zakrzewień śródpolnych oraz przydrożnych spełniających rolę przeciwoerozyjną.

Proponowane rozwiązania

- ograniczenie nadmiaru fosforu polegające na kontrolowaniu jego zawartości w glebie i ograniczeniu nawożenia oraz nie pozostawianiu nawozów (zwłaszcza organicznych) na powierzchni gleby narażonej na występowanie spływu powierzchniowego. Nie należy stosować nawożenia na zmarzniętą glebę lub na ziemię pokrytą śniegiem. Jeśli stosujemy nawożenie naturalne – należy od

razu po rozsypaniu (rozlaniu) nawozu zmieszać go z glebą, by uniknąć zwiększonej emisji amoniaku. Należy w jak największym możliwym stopniu stosować nawozy naturalne, nawozy zielone zamiast nawozów sztucznych,

- ograniczenie ilości przedostającego się do gleby związków azotu (patrz pkt. 3.4. Powietrze atmosferyczne – zmniejszenie ilości emitowanego do atmosfery azotu - proponowane rozwiązania),
- zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne odgrywają ważną rolę w kształtowaniu rolniczej przestrzeni produkcyjnej. Już od dawna wskazywano na ich pozytywny wpływ na sąsiednie tereny: działanie przeciw erozji wodnej i wietrznej, regulacji stosunków wodnych, oczyszczania wody i powietrza z toksycznych substancji wpływu na kształtowanie lokalnego mikroklimatu, zwiększaniu plodów rolnych oraz regulację roli cenotycznej.

Wprowadzanie sztucznych pasów zadrzewień powinno nawiązywać do lokalnego składu gatunkowego występującego w danej okolicy. Gatunki wybrane do pasów ochronnych powinny być dobrane w zależności od rodzaju gleby i warunków środowiska występujących w miejscu, gdzie będą sadzone. Należy także pomyśleć, jakie zadanie ma do spełnienia pas ochronny i w zależności od tego dobrać gatunki roślin.

3.7. Gospodarka odpadami

Głównym celem gospodarki odpadami jest rozpoczęcie wdrażania gospodarki odpadami w oparciu o opracowany Gminny Plan Gospodarki Odpadami stanowiący integralną część niniejszego opracowania. Należy zaznaczyć, że został on opracowany w oparciu o Powiatowy Plan Gospodarki Odpadami oraz opracowania wyższego szczebla.

Ogólne założenia gospodarki odpadami przedstawiono poniżej

3.7.1. Gospodarka odpadami komunalnymi

Celem niniejszego programu jest usprawnienie systemu segregacji odpadów, wywóz odpadów komunalnych z Gminy Budzyń na nowo budowane wysypisko w miejscowości Kopaszyn (Gmina Wągrowiec) oraz poprawa stanu świadomości ekologicznej mieszkańców.

Zadania i kierunki działań

1. Edukacja ekologiczna promująca zachowania proekologiczne, minimalizację powstających odpadów oraz selektywną zbiórkę i zagospodarowanie surowców wtórnych. W ramach prowadzonej edukacji przewiduje się prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnej, organizacja szkoleń i konferencji, włączanie organizacji ekologicznych w działania na rzecz gospodarki odpadami.
2. Zmniejszenie ilości deponowanych na składowiskach odpadów organicznych.

3. Wdrażanie i usprawnianie selektywnej zbiórki odpadów – surowców wtórnych.
4. Wdrażanie systemu eliminacji odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, ich zbiórki i utylizacji.
5. Zamknięcie i rekultywacja lokalnego składowiska.
6. Budowa nowego składowiska w miejscowości Kopaszyn.
7. Likwidacja dzikich wysypisk.

Proponowane rozwiązania:

- podstawą wdrożenia nowoczesnego systemu gospodarki odpadami jest wdrożenie i usprawnienie selektywnej gospodarki odpadami „u źródła”, wprowadzanie właściwych wzorców postępowania z odpadami domowymi, prawidłowa gospodarka, których wytworzenia nie udało się uniknąć oraz modernizacja istniejących systemów gospodarki odpadami. Właściwa edukacja i podniesienie poziomu wiedzy ekologicznej jest niezbędnym krokiem do osiągnięcia wytyczonego celu,
- środki finansowe na organizację działań edukacyjnych można pozyskać z funduszy ekologicznych. Przewiduje się, że na ciągłe działania edukacyjne należy przeznaczyć corocznie około 20 tys. zł. Organizacja tych działań powinna być prowadzona wspólnie ze starostwem,
- szczegółowe ustalenia dotyczące działań w zakresie gospodarki odpadami powinny zostać zweryfikowane w oparciu o opracowany PGO.

3.7.2. Gospodarka odpadami przemysłowymi

Celem do osiągnięcia w gospodarce odpadami przemysłowymi jest zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów.

Zadania i kierunki działań

1. Promowanie zachowań odpadooszczędnych.
2. Wspieranie realizacji technologii energooszczędnych i małodopadowych.
3. Stworzenie systemu monitorowania i kontroli mniejszych przedsiębiorstw i zakładów przemysłowych.

Proponowane rozwiązania

Istotną rolę w egzekwowaniu prawidłowej gospodarki odpadami w zakładach przemysłowych odgrywają wydający pozwolenia na wytwarzanie i zagospodarowanie odpadów oraz organa kontrolne WIOŚ. W odniesieniu do mniejszych przedsiębiorstw i zakładów usługowych wytwarzających małe ilości odpadów niebezpiecznych konieczne jest stworzenie systemu ich monitorowania i kontroli, ponieważ obserwuje się zjawisko „unieszkodliwiania” tych odpadów poprzez mieszanie z odpadami komunalnopodobnymi lub spalanie w zakładowych kotłowniach.

3.7.3. Gospodarka odpadami medycznymi i weterynaryjnymi

Właściwa gospodarka odpadami medycznymi i weterynaryjnymi ma na celu unieszkodliwienie odpadów medycznych w oparciu o funkcjonujące spalarnie i regionalnego systemu unieszkodliwiania odpadów weterynaryjnych.

Zadania i kierunki działań

1. Realizacja systemu unieszkodliwiania odpadów weterynaryjnych w oparciu o powiatowy plan gospodarki odpadami,
2. Budowa Międzygminnego Punktu Czasowego Gromadzenia Padłych Zwierząt (MPCGPZ).

Proponowane rozwiązania

Zgodnie z ustawą o utrzymaniu porządku i czystości w gminach, gminy są zobowiązane do tworzenia systemu zbiórki i grzebania padłych zwierząt. Ze względu na brak szczegółowych przepisów wykonawczych regulujących kwestie grzebowisk organizacja przedsięwzięcia jest w praktyce wyjątkowo trudna w realizacji zarówno ze względów proceduralnych jak i technicznych.

Biorąc pod uwagę standardy unijne, organizowanie grzebowiska zwierząt jako miejsca prowadzącego utylizację odpadów wg technologii polegającej na zakopywaniu w ziemi padłych zwierząt jest zjawiskiem nieprzystającym do współczesnych przepisów sanitarnych i standardów ochrony środowiska.

W związku z tym przyjęto utworzenie Międzygminnego Punktu Czasowego Gromadzenia Padłych Zwierząt (MPCGPZ) – jako obiektu do czasowego gromadzenia partii wysyłkowych odpadów, z którego wywożone będą do specjalistycznych zakładów utylizacyjnych, gdzie unieszkodliwienie prowadzone jest metodami termicznymi.

Proponuje się następującą organizację dowozu padłych zwierząt do MPCGPZ:

- MPCGPZ dysponuje własnym transportem do przewozu i świadczy usługi na rzecz wszystkich gmin powiatu,
- Wytwórca odpadów dostarcza odpady do MPCGPZ własnym transportem.

Zgodnie z opracowanym powiatowym planem gospodarki odpadami przyjęto, że „grzebowisko” stanowiło będzie przedsięwzięcie wspólne dla wszystkich gmin powiatu, a jego lokalizacja związana będzie z istniejącym wysypiskiem (Kamionka II bądź Sułaszewo).

Pomocnymi rozwiązaniami w zakresie finansowania mogą być:

- Fundusze Ochrony Środowiska szczebla wojewódzkiego,
- programy pomocowe SAPARD i PHARE 2000,
- zwolnienia z podatku dochodowego.

3.7.4. Gospodarka osadami ściekowymi

Podstawowym celem gospodarki odpadami jest stworzenie regionalnego systemu unieszkodliwiania osadów ściekowych.

Gospodarowanie komunalnymi osadami ściekowymi reguluje Ustawa z 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz.U.01.62.628 z późn. zm.) – w szczególności art. 43, Rozporządzenie MŚ z dnia 01.08.2002 r. - w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz.U.02.134.1140), Obwieszczenie Prezesa Rady Ministrów z dnia 16.09.2002 r. – o sprostowaniu błędu (Dz. U. 02.155.1299).

Zadania i kierunki działań

1. Systematyczne wdrażanie kompleksowego zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych.
2. Monitoring stosowania osadów w celach nieprzemysłowych.

Proponowane rozwiązania

- propozycją wspólnego zagospodarowania komunalnych osadów ściekowych z gminnych oczyszczalni ścieków z terenu powiatu jest realizacja kompostowni osadów ściekowych i odpadów organicznych przy oczyszczalni ścieków w Chodzieży. Zadanie to realizowane będzie przez Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Chodzieży. Do czasu realizacji kompostowni osady ściekowe spełniające warunki określone w Rozporządzeniu Ministra Środowiska w sprawie komunalnych osadów ściekowych (Dz. U. 02.134.1140) dla osadów nadających się do przyrodniczego wykorzystywania powinny być wykorzystywane zgodnie z cytowanym rozporządzeniem. Gospodarka komunalnymi osadami ściekowymi w gminie ukierunkowana jest na ich ostateczne deponowanie na lokalnym składowisku odpadów komunalnych. Przyczyną takiego sposobu zagospodarowania osadów jest fakt, że są one odwadniane w workach, a ich dalsza obróbka wymaga zwiększenia nakładów pracy bez możliwości jej automatyzacji (ręczne opróżnianie worków). Odwodnione w workach osady należy w dalszym ciągu wykorzystywać w technologii umacniania skarp i rekultywacji wysypisk,
- kontrola oczyszczalni ścieków i podmiotów zagospodarowujących osady
Należy zwiększyć nacisk na kontrolę zgodności deklarowanych kierunków gospodarki osadami (gmina) jak również monitoring osadów i wysypisk, na których osady są stosowane (Wojewódzki Inspektor Ochrony Środowiska).

3.8. Zasoby przyrodnicze

Podstawowym celem do osiągnięcia jest minimalizowanie negatywnego oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze.

Ważnym zadaniem będzie także zapewnienie wypoczynku i rekreacji mieszkańcom gminy przy jednoczesnym zapewnieniu warunków dla właściwej ochrony walorów

przyrodniczych i krajobrazowych poprzez odpowiednie udostępnianie obiektów i obszarów chronionych oraz wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody.

Zadania i kierunki działań

1. Tworzenie zwartych systemów leśnych poprzez wyznaczenie granicy polno-leśnej także na gruntach niebędących własnością Skarbu Państwa.
2. Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu.
3. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych.

Proponowane rozwiązania

Szczególną uwagę należy zwrócić na uwzględnianie w planach zagospodarowania przestrzennego oraz studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy wniosków wynikających z istniejącej lub planowanej lokalizacji terenów chronionych wraz z ich otulinami (rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, użytki ekologiczne i inne).

Ponadto proponuje się:

- wyznaczenie granic polno-leśnych na gruntach nie będących własnością Skarbu Państwa,

Wyznaczone granice polno-leśne, umożliwiają racjonalne rozmieszczenie powierzchni nowych zalesień. Zalesienia powinny być skoncentrowane w gminach, w których istnieje dostateczna podaż gruntów do zalesień. Koniecznym warunkiem jest jednak, aby gmina biorąca udział w programie zalesień posiadała wyznaczoną granicę polno-leśną, która stanowi wyraz akceptacji zalesienia gruntów znajdujących się w ramach tej granicy. Przyjęcie zasady dotowania zalesień na gruntach położonych w konturze granicy polno-leśnej wprowadza niezbędny ład przestrzenny w ramach realizacji Krajowego planu zwiększania lesistości, umożliwia koncentrację prac zalesieniowych ze wszystkimi tego dodatnimi konsekwencjami (większe kompleksy leśne w wyniku zalesień, łatwiejszy nadzór prac zalesieniowych, niższe koszty przygotowania gleby na większych powierzchniach bądź grodzienia upraw przed zwierzyną itp.),

- zintensyfikowanie edukacji ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody, w tym ochrony lasów,
- projektowanie i wytyczanie ścieżek dydaktycznych wraz z opisem przyrody, organizowanie przyrodniczych izb muzealnych.

3.9. Awaryjne przemysłowe

Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska i zdrowia ludzi z tytułu awarii przemysłowych jest jednym z ważniejszych kierunków kształtowania ochrony środowiska.

Bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne odgrywa istotną rolę w realizacji celu w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa ekologicznego społeczeństwa i gospodarki.

Bezpieczeństwo ekologiczne to również utrzymanie na odpowiednim poziomie różnorodności biologicznej i krajobrazowej, zwiększenie skali rekultywacji i renaturyzacji obszarów zdegradowanych, zapobieganie pogarszaniu się jakości środowiska.

Zadania i kierunki działań

1. Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska powodowanych funkcjonowaniem podmiotów działających na terenie gminy, będących potencjalnym źródłem awarii przemysłowych.
2. Zmniejszenie ryzyka związanego z transportem materiałów niebezpiecznych.
3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii przemysłowej.

Proponowane rozwiązania

W celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej należy opracować wewnętrzne i zewnętrzne plan operacyjno-ratownicze w zakładach o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii. Zgodnie z artykułem 248 ust. 3 Ustawy Prawo Ochrony Środowiska określone zostaną w drodze rozporządzenia warunki kwalifikujące dany zakład do uznania go jako zakład o zwiększonym ryzyku. Prowadzący zakład o zwiększonym lub dużym ryzyku jest obowiązany do:

- zgłoszenia zakładu właściwemu organowi Państwowej Straży Pożarnej,
- sporządzenia "programu zapobiegania awariom", w którym przedstawia system zarządzania zakładem gwarantujący ochronę ludzi i środowiska i przedkłada go organowi Państwowej Straży Pożarnej oraz do wiadomości wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska,
- opracowania raportu bezpieczeństwa i przedłożenia go komendantowi wojewódzkiemu Państwowej Straży Pożarnej i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Potencjalne zagrożenie dla środowiska stwarza załadunek, transport i rozładunek materiałów niebezpiecznych. Pojazdy służące do przewozu tych materiałów powinny być przystosowane do takich przewozów, a trasy przewozu tych materiałów powinny być wyznaczane tak, by zapewnić maksymalne bezpieczeństwo dla mieszkańców i środowiska.

Ponadto w celu zmniejszenia ryzyka związanego z awariami przemysłowymi proponuje zastosowanie takich działań jak:

- stworzenie systemu informowania społeczeństwa o możliwości wystąpienia nzs (nadzwyczajnych zagrożeń środowiska) i ostrzegania w sytuacji wystąpienia zagrożenia,
- edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia.

4. HARMONOGRAM CZASOWO-FINANSOWY REALIZACJI CELÓW W POSZCZEGÓLNYCH ELEMENTACH ŚRODOWISKA w GMINIE

4.1. „Gorące punkty”								
Cele do osiągnięcia: Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja zagrożenia zdrowia i życia ludzi w miejscach największego zagrożenia dla środowisko w gminie								
Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Termin realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1. Likwidacja zagrożenia środowiska z tytułu występowania mogilników w których zgromadzono środki ochrony roślin i opakowania po nich	1. Monitoring zlikwidowanego mogilnika	Gmina Starostwo	2010-2015	3	3	3	10	środki własne gminy PFOŚiGW

4.2. Racjonalne użytkowanie surowców - odnawialne zasoby energii

Cele do osiągnięcia: Wzrost wykorzystania zasobów odnawialnych do produkcji energii i zmniejszenie emisji do powietrza z tytułu spalania paliw

Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Termin realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1. Popularyzacja wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych, w sferze rozwiązań technologicznych organizacyjnych i finansowych	1. Rozpowszechnianie wiedzy na temat odnawialnych źródeł energii poprzez organizowanie szkolenia i wydawnictwa informacyjne	Gmina , Starostwo, Jednostki wdrażające technologie	Zadanie ciągłe	5	5	8	20	środki własne i jednostek wdrażających
	2. Popularyzacja energetycznego wykorzystania surowców odpadowych	Gminy , Starostwo, Jednostki wdrażające technologie	Zadanie ciągłe	5	5	5	10	środki własne i jednostek wdrażających
	3. Produkcja roślin energetycznych i roślin do produkcji biopaliw	Podmioty gospodarcze, Osoby fizyczne	Zadanie ciągłe	Uzależnione od powierzchni przeznaczonych do uprawy				środki własne i jednostek wdrażających
2. Produkcja energii ze źródeł odnawialnych	1. Budowa elektrowni wiatrowych	Podmioty gospodarcze, Osoby fizyczne	Zadanie ciągłe	Wg stopnia zainteresowania podmiotów realizujących				środki własne i jednostek wdrażających
	2. Budowa kotłowni na biomasę	Podmioty gospodarcze, Osoby fizyczne	Zadanie ciągłe	Wg stopnia zainteresowania podmiotów realizujących				środki własne i jednostek wdrażających
	3. Realizacja innych niekonwencjonalnych źródeł energii (np. pompy ciepła, baterie słoneczne i inne)	Podmioty gospodarcze, Osoby fizyczne	Zadanie ciągłe	Wg stopnia zainteresowania podmiotów realizujących				środki własne i jednostek wdrażających

4.3. Zasoby wodne								
Cele do osiągnięcia: Zapewnienie mieszkańcom gminy dobrej jakości wody do picia								
Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Termin realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1. Wspieranie działań podmiotów gospodarczych w zakresie racjonalnego gospodarowania wodą w tym eliminowanie nieuzasadnionego wykorzystania wód podziemnych do celów przemysłowych (przez branże inne niż np. przem. spożywczy i farmaceutyczny)	1. Weryfikacja pozwoleń wodnoprawnych w oparciu o bilanse wodnogospodarcze zlewni	Starostwo	2010-2015	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	PFOŚiGW
	2. Wsparcie finansowe podmiotów gospodarczych realizujących plany racjonalnej gospodarki wodą	Podmioty gospodarcze	Zadanie ciągłe	b.d.				Środki podmiotów
Cele do osiągnięcia: Ograniczenie zanieczyszczenia zasobów wodnych ze źródeł rolniczych								
1. Upowszechnienie wiedzy o rolnictwie ekologicznym	1. Organizacja szkoleń dla rolników na temat rolnictwa ekologicznego	Woj. Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina, Starostwo	Zadanie ciągłe	5	5	5	20	gmina
	2. Rozpowszechnienie wiedzy o rolnictwie ekologicznym poprzez wydawanie broszur, ulotek, akcję plakatową	Gmina, Starostwo	Zadanie ciągłe	3	3	3	15	gmina
2. Ograniczenie wpływu rolnictwa na środowisko gruntowo-wodne poprzez sukcesywne ograniczanie zanieczyszczania obszarowego i punktowego	1. Inwentaryzacja gospodarstw rolnych pod kątem wyposażenia ich w płyty obornikowe, zbiorniki do gromadzenia gnojówki i gnojowicy	Gmina	Zadanie ciągłe	3	3	3	15	środki własne
	2. Upowszechnianie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej poprzez organizację spotkań informacyjnych i wydawanie publikacji	Woj. Ośrodek Doradztwa Rolniczego, Gmina, Starostwo	Zadanie ciągłe	-	1	1	2	WFOŚiGW GFOŚiGW PFOŚiGW

	3. Prowadzenie szkoleń w zakresie racjonalnego dawkowania i przestrzegania agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin	Inspekcja ochrony roślin, Woj. Ośrodek Doradztwa Rolniczego	Zadanie ciągle	-	1	1	5	b.d.
Cele do osiągnięcia: poprawa stanu czystości wód powierzchniowych								
1. Ocena stanu wód powierzchniowych mających znaczenie dla gminy jako uzupełnienie monitoring jezior prowadzonego przez WIOŚ oraz opracowanie programu ochrony wód powierzchniowych	1. Opracowanie programu ochrony zbiorników wód powierzchniowych i ewentualnej ich rekultywacji	Gmina, Starostwo	2013-2014	-	-	-	10	GFOŚiGW PFOŚiGW
2. Ujęcie ścieków w systemy kanalizacyjne	1. Budowa sieci kanalizacyjnej	Gmina	2004-2011	10 200		-	-	środki własne, SAPARD, WFOŚiGW, NFOŚiGW
			2010-2015	15 500				
3. Poprawa funkcjonowania istniejących systemów kanalizacyjnych	1. Modernizacja istniejących systemów kanalizacyjnych	Gmina	2004-2011	3 000		-	-	środki własne, SAPARD, WFOŚiGW,
4. Redukcja zanieczyszczeń wprowadzanych do wód i do ziemi z sieci kanalizacji deszczowych	1. Przeprowadzenie inwentaryzacji istniejących sieci wód opadowych	Gminy, zarządzający kanalizacją	2010-2012	5	5	5	-	środki własne
			2010-2015	30				
	2. Opracowanie programu oczyszczania wód opadowych ujętych w systemy kanalizacyjne oraz minimalizacji ich ilości	Gminy, zarządzający kanalizacją	2013-2015	-	-	-	15	środki własne
5. Redukcja zanieczyszczeń wprowadzanych do wód i do ziemi z gospodarstw domowych	1. Akcje informacyjne, prezentacje rozwiązań stosowanych w indywidualnych systemach unieszkodliwiania i odprowadzania ścieków bytowych.	Gmina	2010-2015	5	5	5	20	Środki własne

4.4. Powietrze atmosferyczne, hałas								
Cele do osiągnięcia: Zmniejszenie wielkości emisji niskiej								
Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Lata realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1. Eliminowanie węgla jako paliwa w lokalnych kotłowniach i gospodarstwach domowych i zastępowanie go innymi bardziej ekologicznymi nośnikami ciepła	1. Modernizacja kotłowni węglowych na kotłownie gazowo-olejowe	Podmioty gospodarcze, osoby fizyczne	Zadanie ciągłe	Uzależnione od wielkości planowanych inwestycji				środki własne inwestorów
2. Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. korzystania z proekologicznych nośników energii	2. Przygotowanie materiałów nt. oszczędności energii cieplnej i elektrycznej oraz stosowania proekologicznych nośników energii	Gmina	Zadanie ciągłe	3	3	5	20	środki własne
	3. Włączanie pozarządowych organizacji ekologicznych w działania dot. edukacji ekologicznej w w/w zakresie	Gmina	Zadanie ciągłe	2	3	4	15	środki własne
Cele do osiągnięcia: Zminimalizowanie uciążliwego hałasu								
1. Edukacja ekologiczna mieszkańców nt. proekologicznych zachowań komunikacyjnych	1. Organizacja akcji dzień bez samochodu	Starostwo, Gmina,	Zadanie ciągłe	2	2	2	6	środki własne
	2. Organizowanie kampanii informacyjnych nt. proekologicznych zachowań mieszkańców	Starostwo, Gmina, Pozarządowe Organizacje Ekologiczne	Zadanie ciągłe	2	2	2	6	środki własne

Cele do osiągnięcia: Ograniczenie emisji ze środków transportu w miastach i na terenach o intensywnym ruchu samochodowym

Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Termin realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1. Monitoring i planowanie ograniczenia wpływu uciążliwości hałasowej na środowisko	1. Rozwój monitoringu hałasu na terenach szczególnie zagrożonych	WIOŚ Gmina	Zadanie ciągłe	4	4	6	20	b.d.
	2. Uwzględnianie możliwości wystąpienia uciążliwości hałasowej przy zmianach planów zagospodarowania przestrzennego (lokalizacja nowych dróg, centrów handlowych, osiedli mieszkaniowych w pobliżu istniejących ciągów komunikacyjnych)	Gmina	Zadanie ciągłe	4	4	5	15	b.d.

4.5. Powierzchnia ziemi								
Cele do osiągnięcia: Przeciwdziałanie degradacji gleb użytkowanych rolniczo pod kątem ochrony przed erozją oraz zanieczyszczeniu gleb środkami ochrony roślin oraz nawozami								
Kierunek działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Lata realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1. Upowszechnianie zasad dobrej praktyki rolniczej	1. Propagowanie proekologicznych zasad gospodarki rolnej systematycznie zmniejszającej negatywny wpływ na środowisko poprzez organizowanie szkoleń, publikację ulotek, broszur	WODR, AR, Gmina, Starostwo	Zadanie ciągłe	2	2	2	8	SAPARD, Budżet państwa, budżety regionalne i lokalne
	2. Opracowanie i wdrażanie programów zapobiegania zanieczyszczeniu środowiska w wyniku działalności rolniczej	Gmina, Starostwo, Wojewódzkie Ośrodki Doradztwa Rolniczego	Zadanie ciągłe	4	4	4	12	środki własne
2. Zalesianie gruntów marginalnych, nieprzydatnych do produkcji rolniczej	1. Wsparcie finansowe właścicieli gruntów przeznaczonych do zalesienia	Właściciele gruntów, Gmina, Starostwo, Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe	5	5	5	20	Budżet Państwa, budżety samorządów

4.6. Gospodarka odpadami								
Cele do osiągnięcia: Rozpoczęcie wdrażania gospodarki odpadami w oparciu o plany gospodarki odpadami								
Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Termin realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1. Osiągnięcie zgodności prawnej w zakresie zarządzania gospodarką odpadami oraz wdrożenie systemów gospodarki odpadami na wszystkich poziomach działalności samorządowej	1. Opracowanie planu gospodarki odpadami dla gmin	Gmina	2011-2012	-	5	5	-	środki własne
Cele do osiągnięcia: Utrzymanie ilości powstających odpadów komunalnych (w 2005 roku) na poziomie 110% w stosunku do 2000 r. i recykling na poziomie 10% ogółu surowców wtórnych w masie odpadów komunalnych oraz bezpieczne składowanie								
1. Edukacja ekologiczna promująca zachowania proekologiczne, minimalizację powstających odpadów oraz selektywną zbiórkę i zagospodarowanie surowców wtórnych	1. Prowadzenie kampanii informacyjno - edukacyjnej	Gmina, Starostwo	Zadanie ciągłe	4	4	4	15	Fundusze ekologiczne
	2. Organizacja szkoleń i konferencji							
	3. Włączanie organizacji ekologicznych w działania na rzecz gospodarki odpadami	Gmina, Starostwo	2010-2015	5	5	5	20	b.d.
	4. Wprowadzenie ulg podatkowych dla przedsiębiorców							
2. Zmniejszenie ilości deponowanych na składowiskach odpadów organicznych	1. Propagowanie kompostowania odpadów z pielęgnacji zieleni w przydomowych kompostownikach	Gmina, Starostwo	Zadanie ciągłe	3	3	3	15	b.d.
	2. Rozszerzenie zakresu segregacji w gminach i zakup pojemników do segregacji odpadów	Gmina	2010-2015	10	12	15	35	Środki własne,

3. Budowa nowych składowisk ponadlokalnych oraz modernizacja składowisk odpadów komunalnych oraz innych obiektów utylizacji/unieszkodliwiania odpadów, które nie spełniają norm ochrony środowiska	1. Budowa Zakładu Sortowania i Waloryzacji Odpadów	Wszystkie gminy powiatu	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	Środki własne, Wojewódzki i Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (WFOŚiGW), środki pomocowe
	2. Budowa Międzygminnego Punktu Selektywnego Gromadzenia Odpadów	Wszystkie gminy powiatu	2012-2013	-	-	32	16	Środki własne, WFOŚiGW, PFOŚiGW, środki pomocowe
4. Wdrażanie systemu eliminacji odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych, ich zbiórki i utylizacji w oparciu o powiatowy plan	1. Realizacja zaleceń wynikających z planu powiatowego w zakresie zbiórki i gospodarki odpadami niebezpiecznymi	Gmina, Starostwo	Zadanie ciągle	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
Odpady przemysłowe								
Cele do osiągnięcia: Zmniejszenie ilości wytwarzanych odpadów o 10 % w stosunku do roku 2000								
1. Promowanie zachowań odpadooszczędnych	1. Wspieranie realizacji technologii energooszczędnych i małoodpadowych	Gmina, Starostwo	Zadanie ciągle	3	3	3	10	b.d.
Odpady medyczne i weterynaryjne								
Cele do osiągnięcia: unieszkodliwiania odpadów medycznych w oparciu o funkcjonujące spalarnie i regionalnego systemu unieszkodliwiania odpadów weterynaryjnych								
1. Stworzenie regionalnego systemu unieszkodliwiania odpadów medycznych	1. Przygotowanie logistyki dotyczącej odpadów medycznych	Gmina, Starostwo	2010-2015	5	5	5	20	b.d.
2. Stworzenie regionalnego systemu unieszkodliwiania odpadów weterynaryjnych, w tym międzygminnych punktów zbierania i przechowywania padłych zwierząt	1. Realizacja systemu unieszkodliwiania odpadów weterynaryjnych w oparciu powiatowy plan gospodarki odpadami	Gmina, Starostwo	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	2. Budowa międzygminnego punktu czasowego gromadzenia padłych zwierząt	Gminy, Starostwo	2011-2013	-	2	14	14	b.d.

4.7. Zasoby przyrodnicze								
Cele do osiągnięcia: Minimalizowanie negatywnego oddziaływania inwestycji na środowisko przyrodnicze								
Kierunki działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Termin realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1. Tworzenie zwartych systemów leśnych poprzez wyznaczenie granicy polno-leśnej także na gruntach nie będących własnością Skarbu Państwa	1. Wyznaczanie granicy polno-leśnych na gruntach niebędących własnością Skarbu Państwa	Gmina Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
2. Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu.	1. Zintensyfikowanie edukacji ekologicznej społeczeństwa w zakresie ochrony przyrody, w tym ochrony lasów	Gmina, Starostwo, Nadleśnictwo	Zadanie ciągłe	5	5	5	20	b.d.
3. Rozwój sieci przyrodniczych ścieżek dydaktycznych	1. Projektowanie i wytyczanie ścieżek dydaktycznych wraz z opisem przyrody	Gmina, Nadleśnictwo	Zadanie ciągłe	5	5	5	20	środki własne
	2. Organizowanie przyrodniczych izb muzealnych	Nadleśnictwa	Zadanie ciągłe	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	środki własne

4.8. Awarie przemysłowe /nzs**Cele do osiągnięcia: Eliminowanie i zmniejszanie skutków dla środowiska i zdrowia człowieka z tytułu awarii przemysłowych / nzs**

Kierunki Działań	Opis przedsięwzięcia	Jednostki realizujące	Termin realizacji	Koszty ponoszone przez gminę w tys. PLN				Źródła finansowania
				2010	2011	2012	2013-2015	
1.Ograniczenie ryzyka wystąpienia zagrożeń środowiska powodowanych funkcjonowaniem podmiotów, będących potencjalnym źródłem awarii przemysłowych	1.Wyegzekwowanie posiadania przez zakłady o zwiększonym i dużym ryzyku wystąpienia awarii - programu zapobiegania awariom, raportów bezpieczeństwa oraz wewnętrznego planu operacyjnego i przedstawienie go PSP i Wojewódzkiemu Inspektorowi Ochrony Środowiska	Prowadzący zakład (przygotowanie programu) WIOŚ i Państwowa Straż Pożarna (wyegzekwowanie)	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	2. Opracowanie zewnętrznego planu operacyjno-ratowniczego	Komendant wojewódzki PSP Wójt	b.d.	5	5	8	25	b.d.
2. Zmniejszenie ryzyka transportu materiałów niebezpiecznych	1. Aktualizacja tras optymalnych przewozu substancji niebezpiecznych	Wojewoda, Gmina	Zadanie ciągłe	5	5	5	10	b.d.
	2. Systematyczna kontrola pojazdów do transportu materiałów niebezpiecznych	Inspekcja Transportu Drogowego, Policja	Zadanie ciągłe	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
3. Wykreowanie właściwych zachowań społeczeństwa w sytuacji wystąpienia awarii przemysłowej	1. Stworzenie systemu informowania społeczeństwa o możliwości wystąpienia nzs i ostrzegania w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Starostwo	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.
	2. Edukacja społeczeństwa w zakresie właściwych zachowań w sytuacji wystąpienia zagrożenia	Gmina, Starostwo WIOŚ, Organizacje pozarządowe	Zadanie ciągłe	3	3	3	10	b.d.

5. MONITORING REALIZACJI PROGRAMU

Proponowane kierunki działań i osiągnięcia celów zawarte w Programie Ochrony Środowiska wymagają systematycznego wdrażania w życie i weryfikacji w zależności od potrzeb.

Bardzo istotnym elementem wdrażania Programu jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena stopnia realizacji poszczególnych zadań.

Podstawą oceny realizacji Programu powinien być monitoring stanu środowiska.

Monitorowanie zachodzących zmian powinno być prowadzone w oparciu o określone wskaźniki umożliwiające śledzenie zmian, ich postęp i wielkości w ujęciu liczbowym bądź opisowym.

Monitoring realizacji założeń POŚ pozwoli na racjonalne gospodarowanie środkami finansowymi, a także umożliwi weryfikację działań w ujęciu dynamicznym tj. z bieżącą diagnozą stanu środowiska.

Ocena realizacji Programu prowadzona będzie na podstawie wskaźników (tabela 2) określonych dla poszczególnych celów realizacji Programu, przyjętych za opracowaniem – „Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego” oraz Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska.

Oprócz wymienionych wskaźników istotne przy ocenie realizacji Programu będzie badanie opinii społecznej nt. środowiska i jego ochrony.

Tabela 2. Wskaźniki realizacji programu

Cel	Wskaźniki
<p>Cel 1 Minimalizacja wpływu na środowisko oraz eliminacja zagrożenia zdrowia i życia ludzi w miejscach największego zagrożenia dla środowisko w gminie, w tzw. "gorących punktach" - "Gorące punkty"</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ stopień likwidacji mogilnika ○ jakość wód z piezometrów zlokalizowanych dla potrzeb monitoringu po zlikwidowanym mogilniku
<p>Cel 2 Racjonalizacja zużycia energii, surowców i materiałów wraz ze wzrostem udziału wykorzystywanych zasobów odnawialnych - Racjonalizacja użytkowania surowców</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ % energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych ○ wielkość zużycia energii na jednostkę wytworzonego PKB

Cel	Wskaźniki
<p>Cel 3 Zapewnienie odpowiedniej jakości użytkowej wód, racjonalizacja zużycia wody - Zasoby wodne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ jakość wód podziemnych; udział wód o bardzo dobrej i dobrej jakości (klasa Ia i Ib) ○ udział ścieków komunalnych nieoczyszczonych ○ udział ścieków przemysłowych nieoczyszczonych ○ udział ścieków oczyszczanych biologicznie ○ stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej ○ udział mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej ○ udział mieszkańców korzystających z kanalizacji sanitarnej ○ zużycie wody do celów bytowych na osobę ○ zużycie wody przez zakłady przemysłowe
<p>Cel 4 Zapewnienie wysokiej jakości powietrza, redukcja emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową, zminimalizowanie uciążliwego hałasu i ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym - Powietrze atmosferyczne, hałas</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ poziom zanieczyszczenia powietrza ○ poziom redukcji emisji gazów cieplarnianych i niszczących warstwę ozonową ○ poziom hałasu w centrach miast ○ długość zbudowanych ekranów akustycznych ○ liczba pasażerów korzystających z komunikacji zbiorowej
<p>Cel 5 Ochrona powierzchni ziemi, w tym powierzchni biologicznie czynnej i gleb przed degradacją - Powierzchnia ziemi</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ % powierzchni zalesionej ○ wielkość powierzchni zdegradowanej ○ wielkość powierzchni zrehabilitowanej i przywróconej do stanu właściwego ○ wskaźniki degradacji gleb
<p>Cel 6 Zminimalizowanie ilości wytwarzanych odpadów oraz wdrożenie nowoczesnego systemu wykorzystania i unieszkodliwiania - Gospodarka odpadami</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ ilość wytwarzanych odpadów komunalnych / 1 mieszkańca x rok ○ liczba miejscowości stosujących segregację odpadów ○ liczba zakładów, które złożyły informację o wytwarzanych odpadach ○ ilość odpadów wykorzystanych gospodarczo w zakładach ○ procent składowanych odpadów komunalnych ○ procent składowanych odpadów innych niż komunalne
<p>Cel 7 Zachowanie walorów i zasobów przyrodniczych z uwzględnieniem georóżnorodności i bioróżnorodności oraz rozwoju zasobów leśnych - Zasoby przyrodnicze</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ % powierzchni obszarów prawnie chronionych ○ liczba zagrożonych gatunków ○ udział powierzchni lasów ○ struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanu ○ powierzchnia nowych zalesień

Cel	Wskaźniki
<p>Cel 8 Ochrona przed nadzwyczajnymi zagrożeniami środowiska oraz sprostanie nowym wyzwaniom, czyli zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego - Bezpieczeństwo chemiczne i biologiczne</p>	<ul style="list-style-type: none"> ○ opracowane zewnętrzne plany operacyjno-ratownicze ○ liczba kontroli w zakładach stwarzających zagrożenia wystąpienia awarii przemysłowych ○ liczba zdarzeń o znamionach NZŚ ○ wielkość szkód wyrządzonych przez NZŚ

Monitorowanie efektywności wdrażania Programu wymaga stworzenia bazy danych i zespołu odpowiedzialnego za jej tworzenie. Niezbędne będzie, zatem wyłonienie osób odpowiedzialnych za zbieranie informacji w gminie. Oczywiście związane to będzie z przygotowaniem merytorycznym osób odpowiedzialnych za prowadzenie monitoringu oraz wyposażenie ich w odpowiednie instrukcje działania, znormalizowane formularze do zbierania danych oraz środki techniczne.

Zbieranie danych i monitoring środowiska prowadzony powinien być również w oparciu o wyniki badań i ekspertyz wykonywanych na terenie gminy przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska oraz Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego i Inspekcję Weterynaryjną.

Zebrane informacje o realizacji POŚ przekazywane będą do Centrum Zarządzania Powiatowym Programem Ochrony Środowiska, które sporządzało będzie co 2 lata sprawozdania. Na ich podstawie Zarząd Powiatu przygotowywał będzie raporty przedstawiane Radzie Powiatu.